

Colpir i nafrar

Crònica d'Oriol Pérez Treviño de la representació de *Cavalleria rusticana-Pagliacci* al Liceu

Antoni Bofill (Gran Teatre del Liceu)

Cavalleria rusticana (1890) de **Pietro Mascagni** (1863-1945) i *Pagliacci* (1892) de **Ruggero Leoncavallo** (1857-1919). Repartiment *Cavalleria rusticana*: **Elena Pankratova** (Santuzza); **Mercedes Gancedo** (Lola); **Roberto Alagna** (Turiddu); **Gabriele Viviani** (Alfio); **Elena Zilio** (Mamma Lucia); **Helena Zaborowska** (Una dona). Repartiment *Pagliacci*: **Aleksandra Kurzak** (Nedda/Colombina); **Roberto Alagna** (Canio/Pagliaccio); **Gabriele Viviani** (Tonio/Taddeo); **Vicenç Esteve** (Beppe/Arlecchino); **Duncan Rock** (Silvio); **Dimitar Darlev** (Camperol 1); **Emili Rosés** (Camperol 2). Direcció d'escena: Damiano Michieletto; Reposició: Eleonora Gravagnola; Escenografia: Paolo Fantin; Vestuari: Carla Teti; Il·luminació: Alessandro Carletti. Producció de la Royal Opera House Covent Garden de Londres; La Monnaie de Brussel·les, Opera Australia de Sidney i Göteborg Opera.

Orquestra Simfònica i Cor del Gran Teatre del Liceu; Veus-Cor Infantil Amics de la Unió de Granollers (Direcció: **Josep Vila i Jover**). Direcció musical: **Henrik Nánási**. Gran Teatre del Liceu, Barcelona, 5 de desembre del 2019.

Malgrat que feia tan sols set anys de la darrera vegada que al Liceu s'havia pogut escoltar aquest díptic operístic format per *Cavalleria rusticana* & *Pagliacci*, essencial per comprendre això que es coneix a la història del gènere com a verisme, l'expectació en la primera de les funcions de la temporada d'enguany era d'allò més alta. Es podia respirar la il·lusió de les grans nits al Liceu, nits de grandesa que de vegades trobem a faltar.

En aquesta producció es comptava amb dos elements que feien presagiar el millor. Per un costat, l'aclamada direcció escènica de Damiano Michieletto que, intel·ligentment, sap cosir dues òperes de setanta i vuitanta minuts respectivament que no van començar-se a interpretar conjuntament de manera freqüent fins a la mort de **Mascagni** el 1945, malgrat haver-se realitzat per primera vegada el 1903 a Nova York. Però l'invent sembla que no agradava a cap dels dos compositors. Sense anar més lluny, el 1916, 'el nostre' **Enric Granados** va estrenar al Metropolitan Opera House de Nova York les seves *Goyescas* al costat de *Pagliacci*. Això sí, és veritat que les dues trames argumentals, arquetípiques d'un món de gelosia i honor del sud d'Itàlia, s'enllacen perfectament. I encara més amb la direcció de Michieletto, que sap traslladar-ho perfectament a un ambient de finals de segle XX també a la mateixa localització geogràfica. Ambdues són òperes que van com anell al dit per reflexionar intensament sobre aquest llastre de la violència de gènere. Al final de *Pagliacci*, mentre un escoltava el darrer passatge simfònic carregat de dramatisme i tristesa, sentir-se il·luminat per uns potents llums de l'escena cap a nosaltres (públic) suposa un colpiment dels que nafren. En efecte, la violència viscuda a dalt de l'escenari, on Canio acaba d'apunyalar per gelosia la seva esposa Nedda i Silvio, el seu amant, és la que, habitualment, hem de viure massa sovint i conèixer pels mitjans de comunicació.

L'altre gran reclam d'aquesta producció és un **Roberto Alagna** que, malgrat l'inexorable pas del temps, canta amb un estil dels d'abans. La passió, la virilitat i la credibilitat del personatge emocionen. Deixeu-m'ho dir. Feia temps que no escoltava un «*Vesti la giubba*» que em fes plorar com ho va aconseguir el tenor francès.

Sort que van haver-hi d'aquests dos elements perquè, especialment a *Cavalleria Rusticana*, resulta d'allò més important l'aportació orquestral que sota la direcció de l'hongarès **Henrik Nánási**, director musical entre el 2012 i el 2017 de la Komische Opera de Berlín, va començar d'una manera anodina i manca de més tremp, tot i que progressivament va anar a millor. Però creiem que va sonar massa allunyada de l'*italianità* de què ens parlava, precisament en el programa de mà, Marcel Cervelló.

Més enllà de la correcció orquestral, més preocupant ens va semblar, de nou, l'estat del **Cor del Gran Teatre del Liceu** per assumir produccions com aquesta. Penso que ha arribat el moment que la direcció artística del Liceu agafi el brau per les banyes i comenci a treballar a fons en un dels actius més apreciats, des de sempre, pel públic liceïsta. Seria bo que el cor, de la mateixa manera que fa l'orquestra amb la celebració de concerts fora de Barcelona, amb programació pròpia o amb la creació de conjunts de cambra, comencés a desenvolupar un treball de creació de personalitat sonora i coral pròpia.

Poder escoltar **Alagna** en el doble repartiment de Turiddu i Canio/Pagliaccio és el que ens permetrà recordar aquest doble programa amb un bon gust de boca, tot i que no hem de passar per alt un repartiment una mica desigual. La Santuzza d'**Elena Pankratova**, malgrat el bon gust de boca que va deixar-nos el passat mes de maig a L'Auditori en la versió en concert de *Turandot*, va sonar poc convincent i freda. Tampoc no ens va convèncer l'Alfio de **Gabriele Viviani**, que va millorar més com a Tonio, però amb un pròleg insuficient per recordar-lo per sempre. L'esposa en la vida real d'**Alagna**, **Aleksandra Kurzak**, va desplegar una Nedda més basada en trets escènics que no vocals i és que potser és hora d'adonar-nos, tornant a les paraules del magnífic article de Cervelló, com aquest verisme és 'massa' italià i, és clar, per a una polonesa hi ha quelcom que li queda llunyà.

No podem deixar d'esmentar el bon fer de **Gancedo**, **Zilio** i **Esteve**. El sotasignant prefereix no dir res del poc afortunat **Duncan Rock**.

Més enllà del repartiment, la contribució d'**Alagna** i la producció acaben per fer el miracle de l'òpera: certament, l'espectador pot sortir del teatre colpit i nafrat. I és que l'òpera pot ser una bona eina de reflexió, com així ho demostra aquesta producció que es pot veure al Liceu fins al dia 22 de desembre. Colpir i nafrar.